

НАСТАВНИ ПРОГРАМ ЗА ПРЕДМЕТ: **ВАСПИТНИ РАД У ОДЈЕЉЕЊСКОЈ ЗАЈЕДНИЦИ (ВРОЗ)**

РАЗРЕД: **ШЕСТИ**

СЕДМИЧНИ БРОЈ ЧАСОВА: **1**

ГОДИШЊИ БРОЈ ЧАСОВА: **36**

Васпитни рад у одјељењској заједници обухвата директан васпитни рад са ученицима у одјељењској заједници која функционише као ученички колектив који има властиту организацију, уз координацију и руковођење које остварује одјељењски старјешина.

ОПШТИ ЦИЉЕВИ

- Развој социјалних компетенција, које подразумевају културу живљења у друштвеној средини, основне животне вјештине, комуникацију, сарадњу и толеранцију, те вјештине рјешавања конфликта.
- Подстицање развијања здравих навика и стилова живота, развијање свијести о значају очувања животне средине.
- Изградња знања и искуства везаних за одговорност и слободе, моралној аутономији, стваралаштву и систематичности у раду.

ПОСЕБНИ ЦИЉЕВИ

- Обезбиједити цјеловит развој сваког ученика (физички, социјални, емоционални, интелектуални, радни, морални и естетски развој ученика).
- Упознавање ученика са дужностима, обавезама и одговорностима, као и правилима васпитно-образовног рада и живота у школи, те начинима учешћа у раду школе.
- Упознавање ученика са начинима вредновања, принципима евалуације и самоевалуације.
- Подстицање ученика на ефикасно и правилно учење, кориштење различитих начина учења, те лакшег развијања сопствене методе рада и савладавања наставних садржаја.
- Упознавање ученика са правилном комуникацијом, насилним и ненасилним облицима понашања и стиливима рјешавања конфликта.
- Оспособљавање ученика да препознају стереотипе и предрасуде, те њихов негативан утицај на комуникацију и односе међу људима.
- Развијање способности разумијевања код ученика да здрав имунолошки систем чини основни предуслов за здравље човјека, те његов дуг и квалитетан живот.
- Подстицање развоја здравог начина живота и правилне бриге о здрављу, те уочавања опасности у околини које могу да угрозе здравље и живот.
- Развијање еколошке свијести код ученика, те потребе за очувањем личног здравља и околине.

- Упознавање ученика са значајем поштовања моралних, друштвених и животних вриједности.
- Промовисање и усвајање универзалних животних вриједности и очувања здравих темеља заједнице, са акцентом на породичне односе.
- Упознавање ученика са појмом и врстама идентитета, те факторима који утичу на изградњу идентитета.
- Оспособљавање ученика за препознавање властитог идентитета и идентитета заједнице/ групе којој припада, тј. шта је то што чини јединственим њега и заједницу/групу којој припада.
- Упознавање ученика са основним принципима волонтеризма и начинима како могу да осмисле, организују и/или се укључе у различите волонтерске активности/акције.

САДРЖАЈИ ПРОГРАМА

Наставне области и теме

Оквирни број часова

Област 1: КУЛТУРА ЖИВЉЕЊА	12
Тема 1: Организација одјељењског колектива	2
Тема 2: Развој социјалних вјештина	10
Област 2: ДЈЕЧИЈА ПРАВА И ОДГОВОРНОСТИ	2
Тема 1: Дјечија права и одговорности	2
Област 3: ЗДРАВИ СТИЛОВИ ЖИВОТА	18
Тема 1: Животне вриједности	6
Тема 2: Здрави начини живота	9
Тема 3: Учење учења	3
Област 4: ТЕМЕ ПО ИЗБОРУ/СЛОБОДНЕ ТЕМЕ	4
Тема 1: Процјена резултата рада	2
Тема 2: Слободне теме	2

Исходи учења	Садржаји програма/Појмови	Корелација са другим наставним предметима
Област 1: КУЛТУРА ЖИВЉЕЊА (12)		
Ученик ће бити у стању да: <ul style="list-style-type: none"> • именује предмете и наставнике са којима се среће у 6. разреду; • разумије организацију наставе и распоред рада, те се понаша у складу са тим; • наведе своје жеље и очекивања везана за успјех и напредовање; • износи и образлаже своја 	Тема 1: Организација одјељењског колектива (2) <ul style="list-style-type: none"> • Шта нас очекује у шестом разреду (упознајмо нове наставнике и предмете, организација рада, избор руководства одјељења, задужења појединаца и групе/тима). 	Српски језик Ликовна култура

<p>мишљења, ставове и увјерења;</p> <ul style="list-style-type: none"> показује личну одговорност при избору руководства, и разумије одговорност изабраних; одговорно извршава добијена задужења и као појединац и као члан групе/тима; предложи одговарајуће активност/ садржаје у оквиру слободних тема; идентификује и дефинише правила важна за функционисање одјељењског колектива; преузме одговорност за поштовање договорених правила. 	<ul style="list-style-type: none"> Програм рада одјељењске заједнице (упознавање са програмом, избор садржаја и тема на основу приједлога ученика). -Правила нашег одјељења (Уговор за наше одјељење – израда и потписивање). 	
<p>Ученик ће бити у стању да:</p> <ul style="list-style-type: none"> разумије значај међусобних вршњачких односа и комуникације; идентификује/наведе примјере правог и привидног другарства; разликује појмове другарство и пријатељство; идентификује и наведе пожељне или непожељне особине друга; идентификује и наведе поступке који посебно обрадују или љуте друга/пријатеља; анализира особине и поступке које вршњаци цијене или замјерају једни другима у зависности од пола; овладава вјештинама лакшег успостављања и одржавања пријатељских веза са другима; схвати значај лијепих ријечи и порука за развијање међусобне комуникације, самопоштовања и самопоуздања себе и других; препозна и наведе позитивне особине друга/рице; 	<p>Тема 2: Развој социјалних вјештина (10)</p> <ul style="list-style-type: none"> Моји вршњаци и ја (право и привидно другарство). „Дружење и пријатељство“. Шаљемо лијепе поруке – шта ми се свиђа код друга. Лијепе ријечи и осмјех у комуникацији. Шта је конфликт? -Шта осјећам током конфликта? -„Који је твој окидач“? -Стилови рјешавања конфликта. -Правила мирног рјешавања конфликта. Рјешавање проблема: „Помозите ми како да ријешим проблем“. Рјешавање проблема у одјељењу: „Наше дрво проблема“. 	<p>Српски језик Ликовна култура</p>

<ul style="list-style-type: none"> • његује и искаже позитивну комуникацију са вршњацима; • причињава радост другима путем ситница (осмијеха); • исказује оптимизам (ријечима и дјелима); • препознаје у другој позитивне особине и добре стране личности; • опише шта се све подразумева под појмом конфликта; • зна позитивне и негативне аспекте конфликта; • закључи када и како конфликт може имати позитивне посљедице; • препозна и контролише своја осјећања која се јављају током конфликта; • препозна своје потребе и страхове који утичу на начин настанка и рјешавања конфликта; • препозна и протумачи своје „окидаче“ за настанак конфликтне ситуације; • наведе и примени правила мирног рјешавања конфликта; • идентификује свој проблем; • развије стратегије рјешавања проблема појединаца и одјелне заједнице. 		
---	--	--

Област 2: ДЈЕЧИЈА ПРАВА И ОДГОВОРНОСТИ (2)

<p>Ученик ће бити у стању да:</p> <ul style="list-style-type: none"> • дефинише дјечија права и одговорности које проистичу из сваког од њих и понаша се у складу с тим; • уочи везу између права и одговорности, те одговорности за остваривање личних права; • разумије важност неугрожавања права других; 	<p>Тема 1: Дјечија права и одговорности (2)</p> <ul style="list-style-type: none"> • Одлучивање о дјечијим правима: „Дрво дјечијих права“. • Дјечија недјеља и Међународни дан дјечијих права (садржај/активности обиљежавања). 	<p>Српски језик Ликовна култура Музичка култура</p>
--	--	---

<ul style="list-style-type: none"> • процијени, заузме и одбрани свој став, везан за преузимање одговорности; • креира и предложи активности за обиљежавање Дјечије недјеље и Међународног дана дјечијих права. 		
---	--	--

Област 3: ЗДРАВИ СТИЛОВИ ЖИВОТА (18)

<p>Ученик ће бити у стању да:</p> <ul style="list-style-type: none"> • опише појам културе и вриједности, те њихов значај за развој појединца и заједнице; • идентификује вриједности које се сматрају типичним у једној заједници; • критички анализира и упоређује различита мишљења и ставове о вриједностима; • идентификује и наведе аспекте културе нашег народа; • разликује чињеницу од мишљења; • искаже своје ставове према појединцу или заједници на основу чињеница, а не нечијег мишљења; • препозна стереотипе и предрасуде, те њихов негативан утицај на међусобне односе људи; • препознаје важност богатства разлика међу људима и уважава их; • зна шта чини један идентитет, који фактори утичу на изградњу идентитета и какви све идентитети могу да буду; • дефинише свој идентитет и зна шта га чини јединственим; • наведе примјере шта је заједничко припадницима једне заједнице/групе; • разумије који фактори утичу на 	<p>Тема 1: Животне вриједности (6)</p> <ul style="list-style-type: none"> • Култура и вриједности. -Аспекти културе. • Предрасуде и стереотипи: -„Да ли је ово чињеница или мишљење?“ -„Сви губимо.“ • Мој идентитет: -Шта је идентитет и шта га обликује? -Ко сам ја, а ко смо ми? • „Рецепт за срећну школу“. 	<p>Српски језик Ликовна култура Вјеронаука Историја</p>
---	--	---

<p>формирање и обликовање заједнице/групе;</p> <ul style="list-style-type: none"> • идентификује особине и посебности своје одјелењске заједнице; • примјењује креативност; • активно промишља о свом школском окружењу и осмисли концепт срећне школе. 		
<p>Ученик ће бити у стању да:</p> <ul style="list-style-type: none"> • разумије да здрав имунолошки систем чини основни предуслов за здравље човјека, те његов дуг и квалитетан живот; • објасни важност правилне исхране, довољног спавања и одмарања, упражњавања умјерене физичке активности, те живљења са што мање стреса за имунолошки систем организма; • препозна како настаје и шири се одређена инфекција и заразна болест; • препозна принципе превенције (спречавања) и контроле ширења (сузбијања) заразних болести; • опише утицај еколошких фактора на здравље човјека, као и утицај који човјек врши на своју оклину; • идентификује облике (не)одговорног понашања (појединца и друштва) у циљу одржавања здраве околине; • користи прихватљиве облике комуникације у породичним односима; • наведе и користи облике понашања којима се исказује толеранција и равноправност међу половима; • препозна основне принципе 	<p>Тема 2: Здрави начини живота (9)</p> <ul style="list-style-type: none"> • Имунолошки систем организма. • Инфекције и заразне болести (како се заштити). • Екологија и здравље (вода, аерозагађење, бука, глобално загријавање). • Односи у породици - комуникација са родитељима. • Толеранција и равноправност међу половима. • Волонтаризам код младих. • Опасности у околини који могу да угрозе здравље и живот. 	<p>Биологија Српски језик Ликовна култура Физичко и здравствено васпитање</p>

<p>волонтерског рада и примијени их приликом учешћа у неким волонтерским активностима/ акцијама;</p> <ul style="list-style-type: none"> • идентификује и опише опасности за угрожавање здравља у свакодневним ситуацијама. 		
<p>Ученик ће бити у стању да:</p> <ul style="list-style-type: none"> • идентификује и разликује услове учења, те њихов утицај на процес учења; • разумије да памћење и учење зависи од интересовања и мотивације; • уочи важности позитивне мотивације за учење, препознаје и усваја стратегије за учење; • наведе шта све подразумева правилна припрема за учење; • процијени своје навике и поступке у процесу учења; • препозна предности учења уз примјену мапа ума; • примијени мапу ума на конкретном садржају; • лакше и занимљивије учи. 	<p>Тема 3: Учење учења (3)</p> <ul style="list-style-type: none"> • Лична психо-физичка припрема за учење. -Мотивација за учење и стратегије мотивације. • „Ко сам ја – како да учим“. • Мапа ума - једна од техника успјешног учења (израда мапе ума на основу текста, нпр. „Дјеца Среће и Времена“...). 	<p>Сви наставни предмети</p>
<p>Област 4: ТЕМЕ ПО ИЗБОРУ/СЛОБОДНЕ ТЕМЕ (4)</p>		
<p>Ученик ће бити у стању да:</p> <ul style="list-style-type: none"> • анализира и процијени лични рад, успјех и владање; • зна да објасни важност учешћа у ваншколским активностима и промовише позитивне стране. 	<p>Тема 1: Процјена резултата рада (2)</p> <ul style="list-style-type: none"> • Анализа успјеха и владања ученика, учешће у ваннаставним и ваншколским активностима. 	<p>Сви наставни предмети</p>
<p>Ученик ће бити у стању да:</p> <ul style="list-style-type: none"> • прати средства информисања; • објасни значај догађаја који се обиљежава; 	<p>Тема 2: Слободне теме (2)</p> <ul style="list-style-type: none"> • Садржаји по избору наставника и ученика који се односе на актуелне 	<p>Српски језик Историја</p>

<ul style="list-style-type: none"> • износи личне ставове и интересовања. 	догађаје, значајне датуме или на специфична интересовања ученика.	
--	---	--

ДИДАКТИЧКО-МЕТОДИЧКА УПУТСТВА И ПРЕПОРУКЕ

Програм васпитно-образовног рада у одјељењској заједници за 6. разред обухвата четири наставне области: *Култура живљења, Дјечија права и одговорности, Здрави стилови живота и Теме по избору/Слободне теме*. Предложене *Слободне теме* су само приједлог/оквир, што значи да одјељењски старјешина може у оквиру ове области да бира и реализује друге садржаје за које процијени да су неопходни за реализацију, а у складу са потребама ученика из одјељења. Наставне области и теме су релативно аутономне, јер неке од тема могу се обрађивати у корелацији са другим наставним садржајима/темама, интегрисати и реализовати. Редослијед навођења садржаја у оквиру одређених области и тема у наставном програму *Васпитни рад у одјељењској заједници за 6. разред основне школе* није обавезујући редослијед реализације наведених области, тема и садржаја.

Програмски садржаји су понуђени оквирно, јер остварење дефинисаних исхода учења, могуће је и кориштењем садржаја по избору одјељењског старјешине или ученика. То значи да неки понуђени садржаји неће бити реализовани или ће неки садржаји бити замијењени сличним садржајима које одаберу одјељењски старјешина и/или ученици.

Реализација програмских садржаја васпитног рада у одјељењској заједници подразумева првенствено флексибилан приступ. Флексибилан приступ се односи, како на моделе рада, тако и на динамику извођења.

Одјељењски старјешина у сарадњи са ученицима осмишљава активности, координира рад међу ученицима, даје им јасна упутства за реализацију одређених садржаја, поштује специфичности узраста ученика, индивидуалних разлика, те специфичности ученичког колектива и средине у којој се налази школа. Значајна улога одјељењског старјешине се огледа и у његовом континуираном праћењу раста и развоја ученика, њихових понашања, откривања узрока неприхватљивих облика понашања, као и идентификовања изазова са којима се ученици сусрећу. Васпитно дјеловање одјељењског старјешине, његова координација, подстицање, храбрење и усмјеравање ученика, значајно доприноси стварању одјељењске заједнице као колектива/заједнице, у којој ће доминирати сарадња, разумијевање и другарство међу ученицима у извршавању њихових заједничких обавеза, али и пуно повјерење на релацији ученик-ученик и ученик-наставник.

У складу са принципима савременог васпитања и образовања, одјељењски старјешина добија нову улогу, што подразумева да посједује особине демократичности, флексибилности, отворене комуникације, толеранције и слично. Одјељењски старјешина, у договору са ученицима има потпуну слободу да наставну област и одређену тему реализује као цјелину или да у различитим временским периодима реализује дио садржаја неке наставне области и теме.

Сваки одјељењски старјешина је задужен да креира годишњи, те оперативне планове и програме рада за своје одјељење, уважавајући програмски оквир, искуства ученика,

специфичности средине, те уз обавезне консултације и учествовање ученика.

Часове ВРОЗ-а (Васпитни рад у одјељењској заједници) треба реализовати уз кориштење модела интерактивне наставе, те радионичког начина рада. Примјеном савремених модела наставног рада на часовима одјељењске заједнице, радионичким приступом у раду, часови ВРОЗ-а биће много занимљивији за ученике, једноставнији за реализацију и ефикаснији у постизању циљева учења, али првенствено у остварењу исхода учења.

Наставни програм ВРОЗ-а реализује се током 36 наставних седмица, по правилу са по једним часом седмично. У посебним ситуацијама када је потребно више времена за реализацију одређених садржаја, те када је планирана реализација изван учионичког простора могуће је кориштење тзв. двочаса/блок часа, што се посебно планира и евидентира.

Предложени оквирни број часова за реализацију садржаја и остварење исхода учења могуће је (а негдје ће бити и потребно) кориговати, тј. извршити прерасподјелу фонда сати за поједине наставне области, теме и/или садржаје.

За реализацију програма ВРОЗ-а, односно појединих области, тема и садржаја, одјељењским старјешинама ће бити на располагању *Приручник за наставнике- Васпитни рад у одјељењској заједници (примјери добре праксе)*.